

Osudové okamžiky: Smlouva o vzájemné spolupráci mezi SSSR a Československem

75.výročí

Dne 12. prosince 1943 byla za účasti prezidenta ČSR dr.Edvarda Beneše, Josefa Visarionoviče Stalina, Michala Kalinina, maršála Vorovišova a dalších především sovětských představitelů Vjasčeslavem Molotovem a Zdeňkem Fierlingerem byla podepsána československo-sovětská smlouva o přátelství, vzájemné pomoci a poválečné spolupráci. Psalo se v ní mimo jiné... **Článek 1. Vysoké smluvní strany, dohodnuvše se vzájemně, že se sjednotí v politice trvalého přátelství a přátelské poválečné spolupráce, jakož i vzájemné pomoci, zavazují se poskytnout jedna druhé vojenskou a jinou pomoc a podporu všeho druhu v nynější válce proti Německu...**

Článek 2... nevstupovat po dobu nynější války v žádná jednání s hitlerovskou vládou nebo s kteroukoli jinou vládou v Německu, která se jasně nevzdá všech útočných záměrů, nevést jednání ani nesjednávat bez vzájemné dohody žádného příměří neb mírové smlouvy s Německem neb s jiným státem, s ním spojeným...

Článek 3... v případě, že by jedna z nich byla zavlečena v poválečné době do válečných akcí s Německem, které by obnovilo svou politiku „Drang nach Osten“... druhá Vysoká smluvní strana neprodleně poskytne Smluvní straně, zavlečené takovým způsobem do válečných akcí, vojenskou a jinou podporu...

Článek 4... Vysoké smluvní strany... jsou dohodnuty o těsné a přátelské spolupráci v době po obnovení míru, i o tom, že budou jednat ve shodě se zásadami: vzájemného respektování své nezávislosti a svrchovanosti, jakož i nevmešování do vnitřních věcí druhého státu...

Článek 5... Každá z Vysokých smluvních stran se zavazuje neuzavírat žádného společenství a neúčastnit se žádné kolice, namířené proti druhé.

Článek 6... Tato smlouva zůstává v platnosti po dobu 20 let od podepsání...

Jsem o řadu let dál. Názory na smlouvu se stávají prostředkem politického boje. Nenávisť nebo také podbizivost některých vykladačů k současnému režimu se promítá i do hodnocení historie. Proto stojí za to, si některé momenty souvisejícím z podepsáním smlouvy připomenout.

Byla to chyba? Dva roky po podepsání obdobné smlouvy britsko-sovětské? Pokud ano, jak potom hodnotit právě zmíněnou smlouvu? Jak hodnotit při tom negativní postoj britské vlády? Odpovídá nám sám prezident Beneš: *»...To je zásadní omyl myslet si, že bychom byli bezpečnější vůči Rusům bez smlouvy než se smlouvou. Mít jasnou a včasnou dohodu, zaručující neodvislost a slibující nevmešování, je lepší než nemít vůbec nic...«* (E.Táborský: Prezident Beneš mezi Západem a Východem).

Atmosféra 23.listopadu odjel dr.Beneš s doprovodem z Anglie. Letadlo přes Gibraltár, Tripolis, Káhiru, Bagdad směřovalo do Teheránu. První zastávkou na sovětském území bylo Baku, odkud přímo Stalinovým salonním vlakem za doprovodu náměstka zahraničí SSSR Alexandra Kornejčuka a čs.velvyslance v Moskvě Zdeňka Fierlingera *»projíždějí krajinnami, v nichž už svým barbarským způsobem vedli válku Němcům«* (E.Beneš Paměti). Moskevský pobyt začal slavností večerí u Kalinina, v té době předsedy Presidia Nejvyššího sovětu, již se zúčastnil Stalin a Molotov, následovaly návštěvy továren, divadel, galerií, vědeckých institucí, různá oficiální přijetí, podpis smlouvy a jednání za jednáním. Atmosféru nejlépe vystihují projevy po podpisu smlouvy. Hovořil Kalinin a Beneš... *»Je důležité zdůraznit, že zásady smlouvy o vzájemné podpoře ve válce proti hitlerovskému Německu jsou již uskutečňovány. Tato spolupráce je smelena krví synů národů bojujících bok po boku za naše společné vítězství, za společné vítězství všech spojenců. – Smlouva klade pevný základ pro poválečnou spolupráci našich národů a pro zamezení jakýchkoli pokusů se strany Německa vrátit se ke své staré lupičské politice výboje na východ...«* (Kalinin).

»Touto smlouvou bylo korunováno úsilí ČSR, existující již přes dvacet let a sledující cíl zajistit náš národ a stát před německým imperialismem. Naše smlouva je přirozenou etapou v průběhu této války, proti nelidskému a loupeživému německému šovinismu, který v dnešní válce se především snažil o zničení sousedních států: Československa, Polska, Jugoslávie a Sovětského svazu. Tato smlouva je jedním z článků budoucího zřízení, které bude blahodárné pro nás i všechny naše spojence...« (Beneš).

Jednání Stalin, Molotov – Beneš

Beneš do svého odjezdu se setkal se Stalinem několikrát. Dvakrát na oficiálních banketech, kde měli možnost spolu hovořit víceméně letmo, dvakrát při popisu smlouvy a při odevzdání oficiálních listin, kde šlo vlastně jen o zdvořilostní rozhovory, jednou ve Velkém divadle, kde vlastně probrali problém Polska, v němž se názory velmi různily, a konečně na samotném jednání za přítomnosti Molotova. S tím samostatně jednal navíc dvakrát. O čem se jednalo? Použijme řazení bodů tajemníka Ed. Beneše Táborského...

1.Německo... Sovětské představitelé potvrdili úmysl rozdělit zemi na několik dílů (ostatně i Britové měli podobný nápad a už dokonce určili hranice některých německých »státních celků«). Skutečné záměry však sovětské představitelé nespecifikovali.

2.Madžarsko... Beneš zdůraznil úmysl znovu připojit k ČSR ta území, která připadla podle Vídeňské arbitráže Mažarsku. Naléhal na sověty, aby se podíleli na okupaci země, jež vnitřně je stále ještě feudální. Bál se, že případná okupace anglo-americkými silami by znesnadnila zpětné připojení bývalých čs. území. Sovětský názor nebyl vysloven, ale pokud jde o návrat čs. území jeho představitelé neměli námitky.

3.Potrestání a odsun... Beneš vyslovil obavy, že západ bude příliš mírný k potrestání válečných zločinů a zdůraznil, že mu jde především o tzv.sudetské Němce. Pokud jde o zradiví Slováky provinivší se ve válce proti SSSR, byl toho názoru, že přece jen by sovětská strana měla být shovívavou, aby opatrný postup nezhoršil vztahy mezi Čechy a Slováky. Sovětská strana se vyjádřila kladně.Kladné stanovisko k odsunu už sice slyšel od náměstka ministra zahraničí Kornejčuka, ale chtěl ho potvrdit přímo od sovětského ministra zahraničí a osobně od Stalina. Při jednání s Molotovem tento problém byl dokonce prořadým. ČSR by se měla, podle Beneše, stát národním státem. Byl ochoten však i k tomu, že některé malé enklávy s převážně německým obyvatelstvem budou předány Německu za cenu odchodu těch, co žijí v oblastech, jež ČSR zůstanou. Odmítl však připojení některých německých hraničních enkláv k ČSR, jak navrhovali Poláci, ale vyjádřil zájem o Kladsko. V otázce odsunu byl nezáväzně podpořen, aniž bylo hovořeno o jeho rozsahu.

Dokončení na s.2

KSČM nebude přispívat k destabilizaci zemí

Babiše kromě jeho mateřského hnutí podpořil i předseda ÚV KSČM a místopředseda Sněmovny Vojtěch Filip, komuniste Babišovu vládu tolerují. Premiér ještě před schůzí navštívil klub KSČM a poděkoval mu za podporu. Poslanci mu připomněli podmínky, za kterých v létě podpořili vládu ANO a ČSSD. Chtějí jejich naplňování «tvrdě kontrolovat». Poslední informace v Babišově případě Čapí hnízdo Filip považuje za mediální kauzu. «Opravdu ze sebe nenechám dělat pitomce některými médii, která si myslí, že mě mohou ovlivnit! Já se ovlivnit nenechám a se mnou ani kolegové z KSČM, « zdůraznil. Po dlouhých vystoupeních na jednání Poslanecké sněmovny 23.11.2011 neprošel záměr „Demokratického bloku“ vyslovit vládě nedůvěru, nezískali potřebných 101 hlasů. Halo noviny

Voda je život

Přestože se objevil první sníh, je nedostatek vody. Řeky signalizují podstav a stejně je tomu i u spodních vod. Některé horské oblasti kvůli nedostatku vody nebudou ani zasnežovat svahy umělým sněhem. Pokud nebude dostatek sněhu, případně deště, bude i příští rok problém se zásobami spodních vod. Ještě jsme se nevzpamatovali z následků letošního horkého léta a zima dle předpovědi neskýtá naději na zlepšení stavu. Proto i v zimě s vodou v domácnostech, průmyslu i jinde maximálně šetřeme. Voda je dnes bezesporu strategickou komoditou. Její nedostatek ohrožuje všechny formy života na naší planetě.

Ing.Miloslava Vostrá, poslankyně a předsedkyně Rozpočtového výboru PS P ČR

Jak a co hájí premiér Babiš v Afghánistánu

Čeští vojáci by prý výhledově mohli opět plnit bojové mise v zahraničí. Prohlásil to nedávno premiér Babiš. Následně to »upřesnil« konstatováním, že neměl na mysli jen české vojáky, ale obecně síly NATO. Kdyby měl v ruce TRAF, tedy výsledek referenda o vstupu České republiky do NATO, nemusel by trapně kličkovat. Což platí i o nutnosti mandátu Rady bezpečnosti OSN. Rozhodně by nemohlo dojít k tak výrazné kolizi mezi názory občanů a českou zahraniční politikou. Jistě, premiér Babiš má nyní znovu plnou hlavu Čapího hnízda, tím spíš by však neměl podléhat stupňujícímu se třetění a válečnému ryku. A to nejen proto, že 5. srpna letošního roku zemřeli při výjezdu na hlídku z americké vojenské základny Bagrám po sebevražedném útoku místního Afghance tři vojáci Armády ČR (AČR). Napadená hlídka měla prý ve vesnici, kam vyjela, »zajistit operační prostor«, »místo pro další úkoly«. Následně tisk informoval, že náčelník generálního štábu AČR Opat vydal rozkaz dopadnout a potrestat »komplce sebevražedného atentátníka«. *»Pro nás je zásadní, že nikdo nebude beztržně zabíjet české vojáky v Afghánistánu«,* citovala Opatu média. Generálmajor Hynek Blaško (od roku 2012 v záloze) Opatovy výroky prozíravě komentoval: *»Rozkaz takového charakteru nesmí být veřejný.«* Příkaz gen. Opaty byl obratem splněn. Lidové noviny to oznámily až 17.10, pod titulem *»Vojáci zabili spolupachatele útoku na tři Čechy v Afghánistánu.«* Úspěšný úder proti Afgháncům podle zdrojů deníku provedla 601. skupina speciálních sil z Prostějova. Už za pouhých pět dnů nato, 22. října, vydala ČTK zprávu, že na afghánské základně Shindand v provincii Herát došlo k dalšímu napadení českých vojáků. Rotný Tomáš Procházka zemřel, další dva byli zraněni. Útočníkem byl tentokrát afghánský voják.

Je vcelku jedno, zda oba útoky na české vojáky spolu souvisely, nebo ne. Vzkaz Afghánců, kteří už 40 let bojují proti »dočasnému pobytu« cizích vojsk, je jednoznačný. Odpor nesměje jen vůči Američanům (proti těm pochopitelně nejvíce), ale proti každému cizímu vojáku, který vstupuje na afghánskou půdu. O motivech afghánského odboje, který má ostatně staletou tradici, si můžeme myslet cokoli. Schopnost i za cenu strašlivých ztrát odolávat nejmoderněji vyzbrojeným a vycvičeným, stovkami miliard dolarů vyfytrovaným jednotkám Spojených států a »koalice ochotných« je víc než výmluvná. Sedmáct let od zahájení války USA v Afghánistánu si proto troufám se vsí odpovědnosti tvrdit, že Američané, reprezentace NATO a potažmo i česká vláda a armádní špičky nám lžou o tom, co se v Afghánistánu skutečně děje. Pobyt vojsk USA a jejich pomocných sborů nevedl za celých dlouhých sedmáct let ani k potlačení odporu kmenů a odbojových uskupení proti protektorátní proamerické vládě a jejím ozbrojeným složkám, ani ke stabilizaci a rozvoji země. Naopak. Barbarský postup vlád USA spolu s masovými dodávkami zbraní a výcvikem místních nespolehlivých jednotek pozvedají tento odpor a jeho prostředky znova a znova na vyšší úroveň. Za těchto okolností se čeští vojáci, při vsí své statečnosti a ochotě plnit vládou veřejně vyhlášené cíle, stávají obětí cizích zájmů. Česká veřejnost a většina politické reprezentace není navíc informována o aktivitách utajovaných, které vojáky AČR stavi do role pešáků záklusnic šachových her.

Za situace, kdy je v Afghánistánu uplatňována americká strategie založená na snaze ušetřit život každého vlastního, amerického vojáka i za cenu stovek a tisíců obětí místních, včetně žen a dětí, se nepodařilo pro pobyt cizích vojsk na území Afghánistánu získat místní obyvatelstvo. Při používání strategie připomínající historicky nechalvalné známé jednání nadlidí k domorodcům se každý, kdo se postaví na stranu USA, stává nejen pro Američany a Pákistánem svého času vyzbrojený a vycvičený Tálibán, ale i pro ostatní Afghánce nenáviděným okupantem.

Lze těm jen doufat, po amerických proklamacích války ve jméno boží přítelstnosti, že odboj, obyvatelstvo, ale i afghánští vojáci nezajímá obsah chorálů *Ktož jsú boží bojovníci* a že nejsou svědky mší, které k posile vojáků slouží polní kaplani jednotek NATO. Téma dočasného pobytu jednotek Armády ČR v Afghánistánu a rozhodování české vlády, stejně jako důsledky rozhodování generálů, se s ohledem na životy vojáků a na jejich rodiny, ale i s ohledem na postoje obyvatelstva Afghánistánu nesmějí stát nekritizovatelnou záležitostí. Ti, kdo je tam posílají a dávají rozkazy, se své odpovědnosti nemohou zbavit arogantním umlčováním oprávněných pochyb nabubřelými frázeami a pokryteckým vemušováním se těm, co přežili.

doc. PhDr. Miroslav Grebeníček, CSc., poslanec

